

شیخ مرتضی انصاری الگوی نمونه برای دانشمندان و سیاستمداران

علامه کاشف الغطاء به شیخ شوشتری می‌گوید: به خدا سوگند! او مجتهد علی‌الاطلاق است، هر چیزی در هنگام شنیدن، بیش از دیدن جلوه می‌کند، به جز شیخ مرتضی که دیدنش از شنیدن وصف او عظیم‌تر است.

علامه کاشف الغطاء به شیخ شوشتری می‌گوید: به خدا سوگند! او مجتهد علی‌الاطلاق است، هر چیزی در هنگام شنیدن، بیش از دیدن جلوه می‌کند، به جز شیخ مرتضی که دیدنش از شنیدن وصف او عظیم‌تر است.

به گزارش خبرنگار مهر، امروز سالروز رحلت شیخ مرتضی انصاری صاحب کتب شریف فرائد الاصول و المکاسب می‌باشد. مجتبی عظیمی رادفر در یادداشتی اختصاصی که در اختیار خبرنگار مهر قرار داده است به بیان ویژگی‌های شیخ مرتضی انصاری پرداخته است که می‌خوانیم:

۱۸ جمادی الثانی سالروز وفات بزرگ مردی است که علم، معنویت و سیاست را کنار هم داشت و می‌تواند الگوی نمونه‌ای هم برای دانش پژوهان و هم سیاستمداران باشد؛ چرا که با وجود بالاترین شایستگی‌های علمی و معنوی، از پذیرفتن رداي مرجعیت و ریاست شیعه امتناع کرد تا زمانی که بر ایشان تکلیف شد؛ به همین مناسبت به چند نقطه از زندگانی ایشان اشاره می‌کنیم:

کودکی که نام جابر بن عبدالله انصاری را زنده کرد

مرتضی بزرگ‌ترین فرزند شیخ محمدمبین بود که در ۱۸ ذیحجه روز عید غدیر سال ۱۲۱۴ ه. ق روز اکمال دین و اتمام نعمت از سلاله پاک جابر بن عبدالله انصاری صحابی نامدار پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله وسلم) در خاندان با فضل و ادب به دنیا آمد و نام مرتضی برای او انتخاب گردید. [۱]

خاتم الفقهاء و المجتهدین

در جایگاه شیخ انصاری سخن بسیار گفته‌اند. محدث نوری استاد مرحوم شیخ عباس قمی درباره شیخ می‌گوید: «خداوند بر جابر بن عبدالله انصاری تفصّل نمود و از صُلب او، مردی برون آورد که ملت و دین را به علم، زهد، عبادت و کیاست یاری کرد و علمای گذشته به رتبه او نرسیدند و رجال علم بعد از او هم به آن رتبه و مقام نخواهند رسید.»

در تعبیر دیگری استاد شیخ انصاری، علامه کاشف الغطاء در توصیفش به شیخ شوشتری می‌گوید: «به خدا سوگند! او مجتهد علی‌الاطلاق است، هر چیزی در هنگام شنیدن، بیش از دیدن جلوه می‌کند، به جز شیخ مرتضی که دیدنش از شنیدن وصف او عظیم‌تر و والاتر است.»

آیت الله شبیری زنجانی نیز او را تالی معصوم می‌خواند: «شیخ در حوزه‌های علمیه به عنوان فقیهی زاهد و عالمی وارسته و اصولی نوآور شناخته شده است تا آن‌جا که در میان متأخران، لقب شیخ مطلق و مؤسس و خاتم الفقهاء و المجتهدین ویژه اوست و در شأن او گفته‌اند: هو تالی العصمة علماً و عملاً؛ او از نظر علم و عمل بعد از معصوم قرار دارد.» [۲]

شایسته سالاری در نگاه شیخ انصاری

کسی شک نداشت که برای مرجعیت شیعه کسی شایسته‌تر از شیخ نیست. مرحوم صاحب جواهر در پایان عمر در جمع علما گفت: «هذا مَرَجِعُكُمْ مِنْ بَعْدِي؛ ایشان پس از من مرجع شما خواهد بود.» و همه علما، مرجعیت شیخ را پذیرفتند اما وی امتناع ورزید و گفت: سعید العلماء مازندرانی که اکنون در مازندران است از من اعلم است. از این رو نامه‌ای برای سعید العلماء نوشت و این نکته را به او گوشزد کرد که، در درس شریف العلماء که می‌رفتیم فهم و استفادۀ شما بیشتر بود؛ در نتیجه شما هستید که باید مرجعیت را به دست بگیرید. سعید العلماء در پاسخ نوشت، اگر چه در آن زمان فهم من قوی‌تر بود اما مدّت‌ها است که من از مباحثات علمی به دور بوده‌ام و شما به عکس در حال تحقیقات علمی بوده‌اید؛ در نتیجه شما ترجیح دارید.» [۳] بعد از این بود که شیخ ریاست و مرجعیت شیعه را پذیرفت. الگویی که جامعه امروز ما در بین دانشمندان و سیاستمداران سخت به آن نیازمند است.

در زمان مرجعیت شیخ انصاری وقتی یکی از درباریان سرشناس قاجار به خدمت شیخ رسید و زندگی زاهدانه ایشان را مشاهده

کرد، با تجلیل از شیخ، از حاج ملاعلی کنی که از علمای تهران بود انتقاد کرد که: «او ثروتمند است و با شما خیلی فرق دارد.»

شیخ انصاری خیلی ناراحت شد و فرمود: «باید از این حرف‌ها استغفار کنی. میان من و او خیلی فاصله است. من سر و کارم با طلبه هاست و اگر بخواهم در رفاه زندگی کنم، طلبه‌ها به درس خواندن رغبتی نشان نمی‌دهند؛ باید سطح زندگی من با وضع آن‌ها هماهنگ باشد؛ ولی حاج ملاعلی کنی سر و کارش با شما سلاطین و اشراف است. او باید آن‌گونه باشد و من باید این‌گونه زندگی کنم.» [۴]

شیخ اعظم، مرتضی انصاری در سن ۶۷ سالگی در ۱۸ جمادی الثانی سال ۱۲۸۱ هجری، با انبوهی از مفاخر و نوشته‌ها و ذخایر فکری و معنوی که عموماً در خدمت به اسلام بود، به دار باقی شتافت. حاج سید علی شوشتری بنا به وصیت شیخ بر جنازه او نماز گذارد و در جوار قبر حضرت امیرالمومنین (علیه السلام) دفن شد. [۵]

شیخ مرتضی انصاری دانشمند بزرگی که عمر شریف خود را در راه علم، دانش و اعتلای مذهب تشیع سپری کرد و تقوا و زهد او زبانزد بود و ریاست شیعه را بر اساس تکلیف پذیرفت و در این راه نیز کوتاهی نکرد.

پی نوشت:

[۱] ویکی فقه

[۲] همان.

[۳] ویکی شیعه

[۴] ابعاد شخصیت شیخ انصاری، ص ۱۶.

[۵] دانشنامه اسلامی

سمانه نوری زاده قصری